

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za poznanila plačuje se od štiristopne peti-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se bla govolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vablmo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo ob pravem času ponovno, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . K 22.— | Četrto leta . . . K 5-50
Pol leta . . . „ 11.— | En mesec . . . „ 1-90
Za pošiljanje na dom se računa za vse leto K 2.—.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . K 25.— | Četrto leta . . . K 6-50
Pol leta . . . „ 13.— | En mesec . . . „ 2-30

Naroča se lahko z vsakim dnevom, a hkratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziroma na dotično naročilo.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira vsakemu, kdor ne vpošlje iste ob pravem času.

Upravnštvo „Slovenskega Naroda“.

Hud udarec za lekarje.

(Iz lekarniškikh krogov.)

Gotovo še ni imela nobena razsodba upravnega sodišča tako globoko segajočih posledic od one izza minolega ponedeljka. Sodišče je namreč ugodilo neki pritožbi ter spoznalo, da prodaja lekarskih koncesij ni dovoljena in da treba vselej razpisati natečaj. Prav koncesija pa je bila doslej bistvena, da, takorekoč izključna vrednost lekarn, vrednost inventarja samega znaša po navadi le par tisočakov, včasih pa, kakor nam je znano iz zapušinskih obravnav, niti tisočaka ne.

Tako ni danes lekarna, ki je bila še pred 17. t. m. vredna n. pr. 100.000 kron, vredna več od približno 10.000 K ali pa še tega ne. Preračunalo se je, da je vničenih s to razsodbo okolo 50 milijonov kron imetja. Vseh avstrijskih lekarn je blizu 1500. Od teh ima mala tretjina realno koncesijo, katerih ta razsodba ne zadene, prizadetih pa je vseh 1000 personalnih koncesij (na Kranjskem so vse personalne). Lekar n. pr., ki je hotel s skupičkom za koncesijo preživeti

se na stara leta in potem zapustiti dotično svoto svojcem, prišel je ob to premoženje, ker ne more več lekarne prodati in vsled tega tudi ne dobi kupca. Drug slučaj: Neoženjen lekar ali vdovec, ki nima nedoraslih otrok, pač pa preskrbuje stariše in sestre — ako danes umrje, nimajo sorodniki od česar živeti. Ali pa: kdor si je šele kupil lekarno s sposojenimi denarji in umrje, spravi ob vse denarje, oziroma ugonobi deponenta, ki je v mnogih slučajih žena sama i. t. d.

To je hud, prehud udarec, in ves svet se čudi, kako je moglo ministrstvo skozi 41 let dopuščati tako razmerje in pa trpeti nezasišano barantanje z lekarskimi koncesijami, ki so zbok takih razmer dosegle včasih najpretniranejšo ceno. Vsi zakoni, tudi zadnji tozadevni iz leta 1861., zapovedujejo jasno razpis pred vsakokratno oddajo nove koncesije.

Ker stvar zadeva posredno tudi druge stanove, poročamo v kratkem tudi mi o njej. Dunajski listi prinašajo zapored kar cele članke o ti zadevi. Pri razsodbi sami bila je dvorana tako nabito polna, da so stali ljudje po stopnicah doli do veže. Saj si je sodni dvor sam, spoznavši kritičnost zadeve, pridržal tri tedne premisleka (od obravnave dne 27. p. m. pa do razsodbe).

Kako je moglo do tega priti? Skoro vsi uslužbeni farmaceviti: magistri, nediplomirani asistenti, praktikanti, pa tudi nekateri pravični in napredni lekarji — čast jim! — združeni so že nekaj let sem v tesno in mogočno organizacijo. Iz te združitve se bije prav uspešen boj proti onim lekarjem posestnikom, ki ne ravnaajo s svojimi podložniki po tovariško, sami nič ne delajo, se rede, ali igrajo visoke gospode, a ničesar ne store za zboljšanje plač, ker nimajo srca za ono ubogo paro, katerim Rojenice niso nasejale zlatov v zibelj, brez katerih pa jim je pot do samostojnosti zaprta. Le redkokdaj namreč otvori se kje kaka nova lekarna, že ustanovljena pa brez lepega denarja dosihodob ne bo dobila. Pa še, če se je kje ustanovila nova lekarna, dobil jo je še le asistent

star, izmučen, ki je porabil vse svoje boljše moči že prej za šefa.

Ta organizacija je vložila po svojem članu mr. Trhochnerju utok proti nekaterim dunajskim podelitvam koncesij brez razpisa. Propadla je, kakor običajno vsi taki rekurzi, pri vseh instancah (magistrat, deželna vlada, ministrstvo). Končno se je vendar tiralo do upravnega sodišča, ker je medtem pravni zastopnik zveze dr. Fochler prišel na znamenit sled . . .

Upravno sodišče se je prilagodilo popolnoma pravnemu sodišču zastopnikovega in je pripoznalo, da je vsaka postava le tedaj veljavna, če je pravilno objavljena. In taka postava je ona z dne 9. decembra 1824, obnovljena pozneje z dvornim dekretom z dne 31. maja 1845 št. 108.077, ki jasno določuje, da treba razpisati vsako koncesijo, ne le novih.

Ministrstvo pa se je sklicevalo vselej le na zakon z dne 5. januarja 1861 št. 403 drž. zak. št. 8, ki oznanja, da veljata §§ 58. in 59. obrtnega reda z dne 20. decembra tudi za lekarne. Pripomnimo, da govorita ta dva §§ le o vdovah in nedoraslih otrokih, če koncesijonar umrje, in pa o aktih med živimi. — V obeh slučajih treba je, pravi ta zakon, pri koncesijovanih obrtnih nove koncesije. Na to se torej oblastva v glavnem niso mogla upreti. Ali — sedaj pride najznačilnejše — na »dostavek« temu dekretu: »potemtakem po smrti lastnikov ali po aktih med živimi ni treba razpisati koncesije vnoviče«.

In sedaj čujte vsi prizadeti faktorji, čujte in strmite juristi, kakor je strmel upravni senat sam: vesta dostavek je — podtaknjen!! Kdo bi si mogel kaj takega misliti?! V postavi ga ni, v državnem zakoniku tudi ne stoji, torej ni nikjer postavno objavljen, kamoli pravilno, in torej velja. Pač pa se nahaja v tako znamenitih zbirkah sanitetnih zakonov, kot ste Daimerjeva in pa Manzeva. Sto juristov in sodnikov je stokrat zagovarjalo, oziroma sodilo po tej podtaknjeni postavi.

Vse se je vprašalo, kako se je vvinila ta falsifikacija? Poizvedbe so dognale, da

so že dvakrat lekarji prosili, naj hi se koncesije ne razpisovale. Enkrat še pod cesarjem Ferdinandom leta 1845. in drugič leta 1860. Obakrat je bila prošnja odbita. Vkljub temu je leta 1861. tedanji ta komentar državni minister Schmerling izdal kot tajni odlok na vsa oblastva in ta je zašel tudi kot dostavek v omenjene knjige. Kar pa je tajni odlok, seveda ni nikoli zakon.

Smešno je, da je sam zastopnik ministrstva pri dotični obravnavi, ministerjalni svetnik vitez Mahl-Schedl, izdal tako zbirko »zakonov«, v kateri se nahaja isti nezasišani pregrešek.

Kaj sedaj? V lekarskem taboru vršči in je zavladala opravičena razburjenost. Stvar je bitka in za marsikatega lekarja usodepolna. V interesu pravičnih in nedolžnih, ki so bili vedno za pogajanje in skupno delovanje z asistenti, za napredek stanu, želeli je, da se izvrši primerna remedura. In sicer skoro! Najbolje pač potem novega, a korenitega zakona. Lekarski stan ima pač toliko specifičnih lastnosti, da se ga ne da priklopiti zdaj z enim odlokom k tej, zdaj z drugim ukazom k drugi postavi. Nastala je že davno kričeča potreba za samostojni lekarski zakon. Naša parlamentarna mizerija sicer ne kaže kaj tolažljive perspektive, eno pa je gotovo: najsi že pade pred sanacijo kolikor toliko žrtev in naj izginejo še tako ogromne imaginarne svote, vse to ne odvaga krivice, ki se je godila skozi štiri-deset let službujočim farmacevtom. N.

V Ljubljani, 28. novembra.

Državni zbor.

Včerašnja seja se je že pričela brez vsakega zanimanja, a završila se je skoraj pred praznimi klopmi. In vendar je bila na dnevnem redu tudi dovoljevanje državnih podpor po elementarnih nevezdah prizadetim, tedaj točka, ki bi morala splošno zanimati. Najprej se je razpravljalo o zakonskem načrtu finančnega ministrstva glede odprave službenih kavcij pri državnih uradnikih. V opazkah načrta se omenja, da znašajo danes založene kavcije

LISTEK.

Praška pisma.

Kdor gre ob nedeljah iz praških ulic ven v odprti svet, se gotovo začudi mnogoštevilnim igriščem, na katerih bega mladina za veliko žogo, vsa rdeča in upehana od gorečnosti. In gledalci stoje okrog in opazujejo z enakim zanimanjem beg igre, hvalijo, kritizirajo. Od najmanjših abecedarjev pa gori do krepkih visokošolcev vse igra »Football«. Interes publike je povsod jednako živ, tako rekoč strasten. Osobito gori na Letni, — katero poznajo tudi oni slovenski Sokoli, ki so sodelovali na velikem sokolskem sestanku pred poldrugim letom v Pragi, — romajo vsako nedeljo stotine in stotine radovednega občinstva k velikim, interesantnim igram, katere prirejuje športovni klub »Sokol« z raznimi drugimi društvi footballistov. Po tri tisoče gledalcev se zbere samo na češkem igrišču, kadar pa gostuje kak posebno znani in ugledni evropski klub, pa jih pride tudi po tisoč ali dva tisoča več. Še zdaj v krutem, prezigodnem novemborskem mrazu prihaja vsaj po dva tisoč gledalcev, ako ne več,

ki v vetru in zimi slede z gorečim zanimanjem tri ure trajajočemu boju — a pomisliti je treba še, da pridejo mnogi že uro pred začetkom, da dobe boljše mesta.

Kako veliko je zanimanje Čehov za šport in za vse telesne vaje, je sploh znano. Tako krasne organizacije, kakor je češki »Sokol«, nima kmalu kateri narod, o tem, kako veliki ljubitelji turistik so Čehi, bi lahko tudi mi Slovenci rekli nekaj besedi, saj leto na leto z vedno rastočim navdušenjem prihajajo ogledovat naše gore. Atletika se tu goji z veseljem in občim zanimanjem. Poleti prireja že omenjeni klub »Slavija« dirke veslarjev po Vltavi, pozimi pa zamrzla reka sama vabi neštete prijatelje drsanja na svojo gladko površino. Skoro vsako dijaško, rokodelsko — ali kakršnokoli društvo ima svoje klube turistov, šahistov, karambolistov, atletov, footballistov itd. Najbolj priljubljen je pač zdaj football in češki igralci slujejo po Evropi kot jedni najboljših. »Slavija« skrbi, da prihajajo razni tuji klubi, angleški, danski, nemški, ogrski na njihovo igrišče in umevno je, da se zanimanje za šport v občinstvu širi bolj in bolj. Kadar priredi tukajšnji »Variete« internacionalne boritve, je vsa Praga vznemirjena in ime ruskega borilca Lu-

richa je lansko leto poznal vsak pritlika vec. Footballisti »Slavije« so slavni pri mladih in starih. Tudi vsi češki listi, dnevniki in drugi, prinašajo redno obširne, bogate rubrike o športu.

Razun tega imajo Čehi več odbornih listov. »Sport a Hry« je glasilo »Slavije«, izhaja vsak teden in čeravno bo šele komaj leto, kar eksistira, je že jako razširjeno in mnogo čitano.

»Start« se zanima najbolj za atletiko, izhaja dvakrat na mesec in je tudi še jako mlad.

Zato ima »Sokol«, mesečnik, že svoj 28. letnik. Posvečen je skoro izključno telovadbi in prinaša redno obširne, jako instruktivne članke.

Edini športni list, kateremu se slabo godi, je »Cyklista«, ki izvršuje zdaj že svoje 19. leto. — Pomisliti pa je treba, da je zanimanje za kolesarstvo, kakor šport, povsod precej izginilo in je »Cyklista« edini od osmih drugih biciklističkih listov, ki se je še vzdržal.

Tudi za turistik so strokovni listi, biblioteke in brošure »Cestovatel« in »Cestovní rádce« sta jako lepa časopisa, ki se zelo zanimata osobito za Jugoslovane. — Sploh so vsi imenovani listi ilustrirani, nekateri jako bogato.

Tudi izven Prage po Češkem izhaja mnogo športovnih publikacij, osobito o telovadbi.

Kako velikega pomena je gojitev športa ne le samo za telesno zdravje, ampak tudi za svežost duše, za energijo karakterja, sploh za vse družabno življenje, uvidi vsak pameten človek. »Sokol« igra veliko ulogo v preporodu celega češkega naroda in še danes je mogočen stebel narodne organizacije. Kdor je videl pri »Sokolskem« shodu to armado čilih, zavednih mož, ki so se zgrnili iz vseh stranij češkega sveta v starodavni zlati Pragi, temu je nehoté zavrela kri in občudovati je moral idejo, ki je vezala vse te množice in jih zbrala v tako impozantno celoto.

Kar krepki telo, vzbuja pogum, energijo, bistri pogled, utrjuje voljo, bo plemenilo tudi dušo, budilo samozavest, ostrilo pamet.

Mi danes svoje telo zanemarjamo in podcenjujemo, zato pa smo podvrženi tudi tolikim boleznim, smo slabi in razmekuženi. Telo je posoda naše duše, ako pa je ta posoda slaba in gnila, bo delovalo to tudi na naše mišljenje, na naš značaj, na vse naše delanje in nehanje.

Kje so olimpske igre starih Grkov,

32 milijonov kron, ki jih je založilo 30.000 uradnikov. V gotovini je le 6 milijonov kron, dočim je 25 milijonov kron v državnih zadolžnicah. Odpravijo pa se kavcije, ker je prišlo ministrstvo do prepričanja, da založene kavcije itak niso v nikakem razmerju z vrednostmi, ki se morajo zaupati uradnikom. Kdor ima nepošten nagon, tega tudi njegova kavcija ne bo zadrževala; škoda, ki nastanejo vsled nepaznosti, pa se pokrijejo na drug način. V zadnjem desetletju se je vzelo iz kavcij pokritja le 1.600.000 K. Kavcije se opuste polagoma v teku treh let, s tem bo marsikomu mogoče vstopiti v državno službo, ne da bi se moral za kavcijo zadolžiti. — Potem je utemeljeval posl. Fiedler svoj nujni predlog glede izplačevanja posojilniških vlog. K predmetu so še govorili: Formánek, dr. Vogler, Choc in vladni zastopnik, sekcijijski šef dr. Kohl. Nujnost se sprejme. Na predlog poslanca Brzorada je prišlo v razpravo poročilo odseka za pomoč poškodovanim vsled ujm. Poročal je posl. Steiner. Govorili so še: Wagner, Kaspar, Haueis, Antonelli. Pri specialni debati je zahteval posl. Wagner, naj se tozadevni kredit zviša od 39 mil. na 5 milijonov kron, a začetkom leta 1903 naj pride vlada z novim predlogom za višji kredit. Zakon z Wagnerjevim dodatkom vred je bil sprejet.

Katoliške univerze.

Ta znanstveni nonsens je začel vendar prodirati. Zagotovljena je baje katoliška univerza v Solnogradu, dognano pa je tudi vprašanje ustanovitve katoliške teološke fakultete v Strassburgu. Za zadnjo se je vleklo dolgotrajno pogajanje med nemško vlado in Vatikanom. Intrigiral je najbolj kardinal Rampolla, dokler ni nemško pretestantsko vlado popolnoma ugnal. Rim je namreč zahteval, da se mu mora prepustiti odločilna beseda pri imenovanju profesorjev, češ, da nima jamstva za pravovernost pouka na imenovani fakulteti, ako bi imenovala profesorje državna oblast. V istini pa se je le bal Vatikan, da bi na novo univerzo ne prišlo zgolj klerikalizmu poslušno osobje. In ona nemška vlada, ki kaže toliko »odločnosti« zoper najnedolžnejše poljsko gibanje, se je brezpogojno udala Rimu ter prepustila pravico imenovati profesorje — škofu v Strassburgu.

Velike socialne preosnove v Italiji.

Mera je polna. V južnih pokrajinah Italije je zavladovala tolika socialna beda, da stoji dežela pred katastrofo, ako v zadnjem trenutku ne ukrene socialnih reform. Predvčerajšnjem se je otvorila italijanska zbornica, v kateri mora priti do odločitve. Vodja opozicije, posl. Sonnino predloži zahtevo 25 južnih pokrajin. Sonnino zahteva, da se mora zemljiščni davek v teh pokrajinah do polovice znižati, za gospodarska posojila se naj upeljejo le 3 1/2 odstotne obresti. Nadalje zahteva napravo malih, uspevajočih kmetij. V ta namen se naj razdelijo zemljišča, ki so prišla v last

kje ona sveža čistost človeškega telesa in njegove lepote? Pohujšali bi se, ako bi se videli, ali ne zaradi nagote, pač pa zaradi grdobe naše, — zakaj lepota nikoli ne pohujša. Kdor se pokvari pri pogledu na antične kipe, ki stoje pred nami v vsem ponosu svoje krasote, je že pokvarjen.

Napačni in hinavski asketizem, — jako je značilno, da so duhovniki taki neprijatelji telovadbe, — nas je pokvaril, nam je naše telo pokril z blatom. Telo pa naj nam bo sveto, spoštujmo ga, ne-gujmo ga, kakor zahteva narava sama in ne bo nam v pohujšanje.

Povsod se je začelo živahno zanimanje za zdravo gojitev našega telesa. Pametni starši pošiljajo svoje otroke v telovadbo, uče jih plavati, boriti se, veslati, sploh vsega, kar pospešuje zdravje našega telesa, pa tudi lepoto njegovo. Spoznanje se širi, da zdrav šport, pa bil kakršenkoli, ne bo nikoli škodoval ali otroke pohujšal, ker se morejo posluževati morda lahnejših oblek, pač pa budi leno posedavanje ne-lepe in umazane misli in zavaja k sramotnim činom.

In naj bi se to spoznanje širilo tudi pri nas, osobito pa v krogih učeče se mladine moške in ženske. X.

kreditnim inštitutom, med kolone. Son-ninov program v demokratičnem smislu je seveda v hipu pridobil zase vseh 25 pokrajin. Kako se vlada zaveda resnosti iz napovedanega opozicijskega programa, pokazala je s tem, da je takoj odgovorila s popolnoma demokratičnim programom, ki obeča najboljše reforme. Oba programa prideta pred zbornico, ki bo potem odločila. Ker se je več uglednih poslancev zadnji čas sprlo s Sonninom, se za sedaj še pričakuje, da bo ministrstvo prodrlo s svojim programom. A mogoče je tudi, da bo zbornica oba programa odklonila, v katerem slučaju bo moralo ministrstvo odstopiti ter se razpišejo nove volitve, pri katerih se bo šlo za to, katerega programa stranke dobe večino. Vsekakor je ta boj nekaj povsem novega v italijanski zgodovini, ki priča, da se podirajo stare teorije ter prodira na dan novo, socialno zakonodajstvo. To je korak k državnemu socializmu, ki ne bo ostal v bodoče le na papirju. Zmagoval ne bo teoretični socializem, ki hoče odpraviti lastnino, temuč novi, praktični, ki se zлага z monarhijo. Kralj kot moderen in demokratičen mož odobruje to najnovejšo gibanje. — Že v prvi seji je predložil ministrski predsednik načrt, kako bi se polagoma zniževali oni davki, ki najbolj obremenjujejo kmetijstvo in industrijo.

O papeževem nasledništvu

se je zopet začelo veliko govoriti v Rimu, kar je pač dokaz, da štejejo dneve papežu Leonu. Nekemu korespondentu je povedal vpliven vatikanski prelat, da bo bodoči papež iz provincije. V poštev pridejo posebno trije kardinali: Capocelatro, ki bi bil idealni papež za Italijo, samo da je že zelo star; razun tega se govori o milanskem nadškofu, Ferrariju, ki slovi kot izborni diplomat ter celo z italijanskimi oblastnjaki dobro izhaja. V svoji diecezi pospešuje zmerne ideje. Ta je kandidat onih, ki si ne želijo političnega, temuč verskega in apostolskega papeža. Končno pride v poštev Agliardi, ki je še mlad, toda zelo inteligenten, resen mož, ki spoznava duh in potrebe časa. Po Galimbertijevi smrti velja kardinal Agliardi za najboljše podporo trozvezne politike pri kuriji.

Najnovejše politične vesti.

Skupna konfiskacija lvovskih listov zaradi ponatisnenega govora iz ogrskega državnega zbora je razveljavljena. Odškodnina državnega pravdnštva bo ogromna. — Afera poslanca Nessija v ogrskem drž. zboru se je končno dognala, in sicer se je zbornica izrekla, da se ni kršila imuniteta, ker se je začela proti Nessiju vojaška disciplinarna preiskava zaradi njegove demonstracije proti cesarski pesmi. — V nemškem državnem zboru so se uprizorile včeraj zelo burne demonstracije, ker je hotela večina en bloc — sprejetje carinskega tarifa, da se izogne zavlačevanju opozicije. — Na Portugalskem se pripravljajo resne stvari. Ko se je zvedelo, da se hoče 6000 angleških mornarjev izkrcati, da prirede kraljici proslavo, so pozvali listi, naj prebivalstvo Angleže napade. — Hude napade na vladarja je zopet prineslo glasilo ogrske neodvisne stranke »Fügelen« pod naslovom »rabeljska himna«. Za avtorja se je sam priznal urednik Lerant. Državno pravdnštvo je začelo zoper njega tožbo zaradi razžaljenja Veličanstva. — Tri nemške vojne ladje so odšle na brzozavno povelje v Venecuelo. — V španski zbornici je bil zopet vihar, ko je posl. Muro grajal, zakaj se je kralj Alfonz vzgojil v ultramontanskem duhu. — Srbska vlada začne izdajati novo svojo glasilo pod imenom »Sloga«.

Dopisi.

Iz Mokronoga. Srčno se zahva-ljujem častitlim gostom, ki so nas počastili pri naši veselici, prirejeni v korist šolarski kuhinji; posebno onim, kateri so tako velike zneske darovali. Dohodkov je bilo 95 K 67 h, gosp. Tratar 7 K 46 h nabral l. 1901, katere so darovali »prez-rani purgarji«, stroškov je bilo 25 K. Zahvaljujem se častitim damam igralkam, gospodom igralcem, gospodom pevcem, osobito pa g. Tratarju in g. Pleskoviču

za požrtvovalnost; bralnemu društvu za prepustitev odra. Iskreno se zahvaljujem slavnemu obštvu za naklonjenost na-pram učitelstvu; zelo nas je veselilo, ko smo videli tako mnogobrojno udeležbo ravno pri naši veselici — srčna hvala! Vodstvo ljudske šole v Mokronogu: Lu-dovika Košenini, zač. šolska vodi-teljica.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Človeku se zdi popolnoma naravno in ob sebi umevno, da se sme vsak ob-toženec zagovarjati, oziroma, da ima za-govornika. Tudi inkvizicija je poznala za-govornike. Ali kakšni so bili ti!

Eymeric uči, da obtožencu ni tre-ba zagovornika, če je svoje dejanje pripoznal; če pa svoje krivde ni pripoznal, dobi za-govornika. Ta mora biti vnet za vero (zelator fidei!). Določi ga inkvizitor izmed tistih zagovornikov, ki jih je izbrala in-kvizicija. Obtoženec sme samo v nav-zočnosti inkvizitorja (torej sodnika!) govoriti z zagovornikom. Zagovornik ima nalogo — ne morda braniti obdol-ženca — nego ga opominjati, naj prizna svoje dejanje in stori pokoro. Zagovor-nik mora inkviziciji povedati vse, kar mu je obtoženec zaupal.

Tu se vidi, kake karikature so bili ti zagovorniki. Najbolje se spozna ta »za-govorniška« institucija iz določbe papeža Inocencija III: vsak zagovornik, ki »kri-vovercu« pomaga, se proglasi infamnim in izgubi svoj urad.

Obtoženec ni videl prič, ki so ga dolžile kakega dejanja, niti je izvedel njih imena. Eymeric pravi, da se priče ne smejo predstaviti obdolžencu, češ, po-tem bi marsikdo ne hotel pričati, s tem pa bi trpel javni blagor (!) na ko-rist zasebnim interesom. Šlo se je za življenje in za smrt in Eymeric imenuje to zasebne interese.

Kakšni nazori o socialnih za-devah so bili tedaj veljavni v cerkvi, se tudi spozna iz te lepe knjige, ki jo sedaj citiramo. Tako je v ti knjigi re-čeno: Ako spadajo priče in obtoženci k najzavrženejšim slojem (vilisimi) n. pr.: javne vlačuge, hlapci in jednaki, potem je dovoljeno, da se priče predstavijo obtožencem. Tu se dra-stično izraženo, kako so oficialni teologi zaničevali poštene delavce. Hlapec in sploh delavec je gotovo koristen član človeške družbe, oficialna teologija pa meče vse vrste delavcev sploh med naj-zavrženejše sloje in jih postavlja na isto stopnjo z vlačugami.

Inkvizicija ni samo izrekala sodbe in obsojala ljudi na smrt na grmade, ampak je ljudi tudi trpinčila. V za-četku so inkvizitorji prisilili posvetna oblastva, da so morala trpinčiti obdol-ženca, a kmalu se je izkazalo, da po-svetne oblastnijske premilo postopajo. Po-svetne oblastnijske so pač videle, kake vnebovpijoče krivice uganja inkvizicija in da jej je pred vsem na tem, da kar mogoče veliko poropa. Inocencij IV. je l. 1252. zaukazal, da morajo posvetne oblastnijske trpinčiti obdolženca, a kmalu so inkvizicijske sodnije same prevzele trpinčenje in papež Urban IV. je izdal iz-borno naredbo, da si inkvizitorji drug drugemu odpuščajo nastalo irregularnost. Zdaj so bila morenju odprta vsa vrata.

Kanonsko pravo ne določa nič, kako se morajo ljudje trpinčiti. Eymeric in Pegna pravita, da je trpinčenje dano po-polnoma na voljo inkvizitorjem. Eymeric je določil tako-le: Kdor je — tožen krivo-verstva — v svojih izpovedih negotov, v glavni točki pa taji — naj se trpinči; kdor je obdolžen, da je krivoverec in le-jedna oseba kot priča to potrdi — naj se trpinči. — Kdor še na zmernejše trpin-čenje ne prizna, tistega naj se huje trpinči z vsemi orodji.

Značilno je posebno naslednje: Ako je bil kdo trpinčen, je bilo prepove-dano trpinčenje obnoviti, izvzemši slučaj, da so prišle v obtožbo nove ob-dolžitve. A prebrisani inkvizitorji so hitro iztaknili, kako bi se ti določbi umaknili. Kadar so vzbogo žrtev že tako trpinčili, da je bila na pol mrtva, kadar so ji že polomili nekaj kosti in je bilo trpinčenje končano, so izjavili: trpinčenje se pre-trga. Čez nekaj dni so vzbogo žrtev zo-pet trpinčili, češ, zadnjič pretrgano trpin-čenje se nadaljuje.

Tudi s pričami je inkvizicija na poseben način ravnala. Papež Aleksan-der IV. je določil, da tudi izobčenci, ki so sicer izgubili vse pravice in jih v vseh drugih pravnih ni smeti dopustiti kot priče, morajo pričati proti »krivover-cem«. Tudi taki, ki so bili obsojeni kot krivoprišežniki, so bili dobri kot priče. Žena, otroci in posli, smejo in mo-rejo pričati proti obtožencu, če pa iz-povedo za obtoženca ugodno, ne smejo biti dopuščeni kot priče. Inkvizitor sme tudi priče trpinčiti, da izpovedo, kakor on hoče. Obtožencu se ne smejo povedati imena tistih, ki so proti njemu

pričali; ako se imena prič izdajo, se stori s tem smrtni greh.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28. novembra.

— **Osebnosti.** Poštini oficial in absolvirani pravnik v Gradcu, gospod Matevž Vrbnjak, je imenovan poštanim koncipistom ravnotam. — Odvetnik dr. Fran Pikl je naznanil odvetniški zbor-nici, da se preseli po treh mesecih iz Ma-renberga v Maribor. — Živinozdravnik g. Anton Slivnik je imenovan veteri-narskim asistentom za Koroško.

— **Revizor Seliškar** je ponudil po svojem zagovorniku dr. Rosini (kaj?) okrožnemu sodišču v Mariboru kavcijo, proti kateri ga naj iz preiskovalnega za-pora izpuste. Svetniška zbornica pa je to prošnjo odklonila in Seliškar bo še dalje sedel, v čast in slavo »Gospo-darske zveze«. Isto tako je seveda s Klo-bučarjem. Sliši se tudi, da še prideta dva duhovnika v preiskovalni zapor. To bi bilo res umestno.

— **Umetnostno vprašanje.** »Edu-nost« piše: Kakor znano, so povodom raz-prave proti Škrku laški listi — in drugi činitelji očitali dru. Gregorinu nečloveko-ljubje in brezsrčnost, ker je branil obto-ženca v jeziku, ki je sicer edini, katerega umeje obtoženec, ali ga niso umeli porot-niki. Vsi ti človekoljubi pa niso videli nič nečlovekoljubnega v tem, da so v toli težkem slučaju sodili ljudje, ki niso umeli ne obtoženca, ne priče, ne spisov... Tako se umeva v Trstu humaniteta! Sedaj pa čujmo, kako jo celo v manje hudih slučajih umevajo drugod! Dne 21. t. m. se je vršila pred porotnim sodiščem v Zadru raz-prava proti poštному uradniku Ljubomiru Zanghiu radi raznih deliktov. Porotna klop se je sestavila iz samih Hrvatov. Ti so protestirali proti temu, da bi se raz-prava vršila v italijanskem jeziku, katerega oni ne umejo in bi torej ne mogli izreči pravoreka. Vsled te izjave je bila porotna klop razpuščena in nemudoma sestavljena nova! Kje je torej odločeval princip humanitete: ali v Trstu ali v Zadru?!

— **Častnim občanom** je sogla-sno imenovala občina Št. Pavel pri Pre-boldu svojega dolgoletnega, mnogozasluz-nega, sedaj že vpokojenega nadučitelja g. Josipa Vidica v priznanje njegovih obilnih zaslug, ki si jih je pridobil v svo-jem 38letnem službovanju na polju iz-omike in vzgoje šentpavelske mladine in kot izvrsten gojitelj sadjarstva — ter mu je 19. t. m. na slovesen način izročila krasno izdelano častno diplomu. Isti dan mu je izročilo hkrati svojo častno diplomu tudi »Savinjsko učiteljsko društvo«, ki je g. Vidica v priznanje kot ustanovnika in večletnega predsednika tega društva — soglasno imenovalo svojim častnim čla-nom. K tema dvema odlikovanjema gosp. Vidicu srčno čestitamo!

— **Promocija.** Gosp. Vekoslav Kukovec, pravni praktikant pri deželni sodnji v Gradcu, je bil danes dne 28. no-vembra na graški univerzi promoviran dok-torjem prava. Čestitamo! Na vseučilišču na Dunaju je bil 21. t. m. promoviran doktor-jem vsega zdravilstva g. Otmar Lavtar, sin profesorja L. Lavtarja v Mariboru. Čestitamo!

— **Poročila** se je v Pragi gdđ. Marija Hilbertova, bivša naivka slo-venskega gledališča, z g. Arturjem grofom Aichelburgom.

— **„Zlatorog“.** Skladba, ki se bo izvajala v koncertu »Glasbene Matice« dne 3. decembra, obsega deset pevskih točk, med temi pet mešanih zborov, en moški zbor, dva ženska zbora in samo-speve za vse štiri glasove. Skladatelj Thierfelder je uglasbil vse lirične in dra-matične momente tega divnolepega pesmotvora, dočim je epično pripovedo-vanje, ki veže, pripravlja in pojasnjuje posamezne uglasbene dele, odredil dekla-movalcu, da ga govori ali ob spre-njevanju orkestra kot melodram ali pa tudi s samim glasom. — Jerico (sopran) poje gdđ. Mira Dev, Špelo (alt) gdđ. Marija Glivarec, operna pevka slovenskega gledališča, loveca (bariton) g. Ivan Zav-ršan, Čateža, gozdnega škra (tenor), g. Janko Kersnik, basovo vlogo pa gosp. Anton Dečman. S posebno prijaznostjo

jd prevzel vlogo deklamovalca g. Adolf Dobrovolný, režiser slovenskega gledališča. — Letos preosnovani pevski zbor, sestojč iz samih odraslih pevk in pevcev, nastopi v tedanji sestavi prvokrat pri tem koncertu. — Sedeži po 4 K, 3 K in 2 K in stojišča po 1 K 20 vin., za di-jake po 40 vin., se dobivajo v trgovini g. J. Lozarja na Mestnem trgu in na večer koncerta pri blagajni. Besedilo k zborom in samospevom po 20 vin. istotam.

— **Za „Zlatoroga“** je izvanredna skupna skušnja v soboto zvečer ob sed-mih. Generalna skušnja z orkestrom je v nedeljo dopoludne ob desetih.

— **„Glasbeni Matici“** je poslala »Črnomaljska posojilnica« podpora 50 kron. Živela!

— **Občinske volitve v Žireh.** Konstatujemo, da začasni šolski vodja v Žireh, g. Pavel Šilec, ni niti pisal, niti nam poslal sestavek, ki je bil natisnjen v štev. 271.

— **Kranjska industrialna družba** je imela te dni svoj občni zbor, pri katerem se je določila 5% dividenda. V lanskem letu je imela družba 526.216 kron čistega dobička.

— **Prešernovo podobo**, ki jo je naslikal g. Alojzij Šubic v Celju, sta, kakor smo že poročali, dala pomnožiti gg. dr. Dečko in Kolenc. Jediní zastopnik za-ložništva te slike za Kranjsko je g. V. Ruprecht v Strelških ulicah št. 2.

— **Vinska razstava v Krškem.** Piše se nam: K obisku vinske razstave v Krškem, ki je bila pretečeno nedeljo v ondotni meščanski šoli, oziroma k vinski pokušnji pobitelo nas je glede na vabila v raznih listih lepo število gostilničarjev ter vinskih kupcev iz Kranjske, osobito Gorenjske v nedeljo dopoludne v Krško. Prišedši pak v razstaveni prostor večini od nas ni bilo mogoče radi velikanske gnječe, ki je vladala v razstavnem pro-storu, udeležiti se zaželjene poskušnje, tako, da je redko kdo izmed udeležencev zamogel kako kupčijo skleniti. Kakor je bilo v časnikih objavljeno, veljala je raz-stava, oziroma poskušnja v prvi vrsti vi-nogradnikom, domačinom iz okolice in vinskim kupcem, ki so prišli v ta namen v Krško. Srečen bil je pa vinski kupec, ki se je priril do mesta, koder se je vino pokušalo, ker razstaveni prostor je bil malo ne do dve tretjini napolnjen večinoma z domačim ljudstvom raznih slojev iz Krškega ter okolice. Razstaveni odbor naj bi bil ukrenil, da bi bili imeli pristop domačini nekupeci na večer ob gotovi uri; ustregel bi bil s tem gotovo vinskim kupcem, ki so namenoma prihiteli iz daljnih krajev k poskušnji, a iste še do-segli niso. To bi bilo pa tudi v prid raz-nim vinogradnikom, ki so v toliki mno-žini razstavili svoje pridelke, a vsled zgoraj opisanega nedostatka sploh ni bilo mogoče priti do kake kupčije, vsled česar je morala večina kupcev ostati do prihod-njega dne v Krškem, oziroma se podati k poskušnji in nakupu vina k raznim vino-gradnikom na njih domove.

Gostilničar.

— **Iz Trebnjega** se nam poroča: Za preložitve državne ceste Ljubljana-Karlovec so posestniki v kat. občini Sv. Štefan v sodnem okraju Trebnje odstopili svet s pogojem, da se 14 dni po dovršbi, oziroma po kolavdiranju izplača posest-nikom cena, katero bodo sodni cenilci za m² določili. Kolavdiranje se je že davno izvršilo, na deželno vlado je došlo opetovano mnogo prošenj in pritožb, da se naj izplača cena za odstopljeni svet a vse zaman. Sedaj je zopet okrajno glavarstvo z dopisom št. 24815 z dne 14. t. m. po-sestnike obvestilo, da je vse gotovo, da leži stvar pri sodišču in da je ta že ce-nilce imenovalo. Dne 26. t. m. so šle stranke k sodišču v Trebnje in tam baje izvedele, da na sodnijo še ni nič prišlo in da sploh sodišče ne bode nič zadrževalo, ker je tako vsaki teden pri sodišču polno po-sestnikov, ki imajo dobiti denar za od-stopljeni svet in hodijo vpraševati kaj storiti, da vendar že denar dobijo. Ti interesentje si dovoljujejo vljudo vprašati visoko de-želno vlado, zakaj se tako zadržuje iz-plačilo, ko je vendar vlada vezana, ker so posestniki le pod pogojem odstopili svet, da se plača 14 dni po izvršbi.

Več posestnikov.

— **Shod občinskih tajnikov v Žalcu.** Dne 7. decembra bo v Žalcu shod

občinskih tajnikov iz vseh krajev sloven-ske domovine. Osnuje se društvo, ki bode žuvalo stanovske interese občinskih taj-nikov. Zborovanje bo v gostilni Hausen-bichler in se začne ob 9. uri zjutraj, da udeležniki lahko že s popoldanskimi vlaki odpotujejo. Po zborovanju bo skupni obed. Kuvert 1 K 56 vin. Gospodje, ki se žele banketa udeležiti, naj se vsaj do 4. de-cembra po dopisnici javijo g. Ivanu Kaču v Žalcu.

— **Krava za osem vinarjev.** V Radgoni se je neki slepar pogodil na sejmu z jako kratkovidno kmetico, da ji plača za njeno kravo 80 kron. Kmetica je bila zadovoljna in kupec ji je naštel štiri zlate. Kmetica je v svoji kratkovid-nosti mislila, da so ti zlati po 20 kron in je šele v bližnji gostilni spoznala, da ji je kupec dal na roke le štiri svetle novce po 2 vinarja, tako da je kravo pro-dala za osem vinarjev. Slepar jo je bil mej tem že odkuril in ga niso mogli dobiti.

— **Nova ustanova.** V Gorici umrli finančni komisar v p. gosp. Fran Povše je zapustil 5000 K za ustanovo za vzgojo dečkov in deklet najprej iz sorod-stva v Vrdu pri Novem mestu, a če teh ni, za kakega šolarja iz topliške fare.

— **Zborovanje pekovskih po-močnikov.** Včeraj popoldne se je vršil v gostilni »pri kroni« ustanovni shod »krajne skupine državnega društva pekov-skih delavcev v Avstriji«. Shod je otvoril predsednik dosejanega strokovnega društva pekovskih pomočnikov Val. Avbelj. Sodrug Jakob Skerbic je pojasnjeval razmere v pekovski obrti v Ljubljani, vzpodbujal navzoče za delavsko organiza-cijo in govoril o namenu in pomenu dr-žavnega društva pekovskih delavcev. G. Ant. Kristan je kot zastopnik strokovne komisije ljubljanske govoril splošno o de-lavski organizaciji in priporočal posebej pekovskim pomočnikom ljubljanskim, da se v novem društvu organizirajo. V tem smislu je govoril tudi predsednik Val. Avbelj. Pekovski pomočnik Karlič se je izjavil proti ustanovitvi podružnice ali krajne skupine omenjenega društva in je dejal, da naj se pekovski pomočniki po-primejo dosejanega strokovnega društva. Odgovarjali so mu Skerbic, Kristan, Avbelj in Posavec. V novo društvo se je vpisalo 20 članov izmed 50 navzočih pekovskih pomočnikov. V odbor so bili izvoljeni: Val. Avbelj, predsednikom; Franc Fuchs, podpredsednikom in F. Posavec, Jakob Skerbic, Alojzij Jenškovič in Iv. Žabjek, odbornikom.

— **„Dr.“ Kordesch spet pod ključem.** Pred dnevi je bila policija pri-jela znanega »doktorja« Kordescha, ker je na sumu, da je v Velikih Laščah ne-kaj pokradel. Čez par dni pa se je videlo Kordescha zopet postopati po Ljubljani. Sedaj pa so ga zopet zaprli. Iskali so ga že nekaj dni po Ljubljani, pa ga ni bilo tukaj. Ko se je danes vrnil, se mu je pre-zentiralo zaporno povelje in moral je iti v luknjo.

— **Z rešilnim vozom** so prepe-ljali včeraj popoldne v deželno bolnico Jakoba Japeljna, hlapca pri Kušarju v Ko-lovdvorskimi ulicah št. 37. V hlevu ga je udaril s kopitom konj v desno nogo in ga težko poškodoval.

— **Nogo zlomila.** Včeraj zvečer je v Rožnih ulicah spodrsnila in padla Jo-žefa Suka, paznikova žena v tobačni to-varni in si zlomila levo nogo nad stopalom. Prepeljali so jo z izvoščekom domov.

— **Rebro zlomil** si je predvče rajšnjim v Križevniških ulicah št. 5 v podstrežju tapetar in gostilničar Franc Blu-mauer. Padel je po stopnicah.

— **Nezgoda.** Marija Dolenc, po-sestnikova hči iz Gorenjega Logatca, si je danes dopoludne pri rezilnem stroju v levo roko tako hudo vrezala, da so jo pri-peljali v bolnico.

— **Društvena godba** koncertuje dne 29. t. m. zvečer ob 9. uri v »Narodni kavarni«. Vstop prost.

* **Najnovejše novice.** Požar v tržaškem pristanišču je uničil trvdki Parisi 400 zavojev jute. Škode je 70.000 K. — V univerzi v Odesi je uničil požar dragocene geološke zbirke. — Tri milijone frankov je pone-veril v pariški zavarovalnici »L'espe-rance« ravnatelj ter pobegnil. — Štrajk francoskih mornarjev. V Marseilleju

so ustavili delo vsi mornarji. Parniki vsled tega ne morejo odhajati. — Naj-starejši avstrijski general, feld-maršallajtenant baron Schwarz je umrl na Dunaju, star 94 let. — Zaradi de-fravdacije višjega poštnega ofi-ciala Hrocha so izdala poštna ravnateljstva stroge odredbe za kontrolno službo. — Ekskomunikacijo Tol-stega bi sv. Sinod rad sam preklical ter je moskovski metropolit že po-slal zaupno osebo posredovati k pisatelju v Jasno Poljano. — Kruppova čast rešena. Nemški cesar je pisal italijan-skemu kralju, naj mu pojasni zadevo o Kruppu. Kralj je odgovoril, da je vse o Kruppu izmišljeno. Postal je žrtva cele zarote obrekovalcev. Provročitelji obdol-žitev pridejo kot navadni hudočelci pred sodišče.

* **Lep katoliški škof.** V Temeš-varu imajo škofa, imenom Vazul Man-gra, ki pa še ni potrjen. O tem škofu je pisal list »Controlac«, da je nemoralen, čegar življenje je pohujšljivo, da je poneverjal ter prikrajšal cerkev za pre-moženje. Škof je urednika Maglasina težil, a ta je nastopil pred porotniki dokaz resnice ter večinoma z ženskimi pričami toliko škandaloznega dokazal iz škofovega življenja, da je sodišče urednika oprostilo, češ, da je svoje obdolžitve popolnoma do-kazal. Sedaj bo škof brezdvomno takoj potrjen, saj je postal »preganjani mučenik za sveto katoliško stvar«.

* **Proces Schalk-Wolf.** Včeraj je bilo zaslišanih 23 prič, med njimi po-slanci Berger, Hauck, Stein in Ba-reuther. Zadnji je dal pismeno izpoved. Stein je dokazal, da je dal Wolf za svoj list izdelati dve bilanci; ena je izka-zovala prebitek ter je bila namenjena za upnike, druga je imela primanjkljaj, s ka-tero so se iskale nove podpore. Pisatelj List je izpovedal, da je bil Wolf priprav-ljen pred leti prodati »Ostdeutsche Rund-schau« za reklame ruskim žitnim borzi-jancem ter je obljubil priči tudi honorar, ako mu to izposluje.

* **Papirnat klobuki** pridejo baje prihodnjo spomlad v modo ter bodo ugod-nejši nego slamnati. Izdeluje jih neka lionska trvdka in blago bo baje tudi po ceni.

* **Elektriciteto** uporabljajo sedaj za krotitev divjih živalij.

* **120 ruskih dijakinj** je bilo ravnokar promoviranih v Petrogradu za zdravnike. Ko so študentinje pred 15 leti uprizorile nihilistno gibanje, so se ustavili tedaj za nje. Naslova »doktor« pa ne smejo nositi, temveč se imenujejo le »vrač« (zdravniki).

* **Eman. Ondříček v Zagrebu.** Ravnateljstvo zagrebskega deželnega glas-benega zavoda namerava na mesto odsto-pivšega profesorja Mosarja engazirati goslarkega virtuozu E. Ondříčka.

* **Avtomobil v prometni službi.** Francoski inženér Alfred Lebert je do-bil od srbske vlade koncesijo na deset let, da uvede promet za osebe in blago po avtomobilih v vseh onih pokrajinah Srbije, kjer ni železnice. Prvo leto mora preskr-beti promet vsaj za 60 km. Hitrost vožnje se je določila na 20 km v eni uri.

* **Starost živalij.** Slon učaka največjo starost 150—200 let, papiga, vrana in labod 100 let, enako orel in pav, gos 50 let, konj 40 let, pes in rak 25 let, mačka 18 let, koza in ovca 10 let, domači zajec 8 let, poljski zajec 7 let, čebela pa živi poleti le 6 tednov, le one čebele, ki prezimujejo, ostanejo delj časa pri živ-ljenju.

* **Peterskih novcev** je prišlo v prvi polovici letošnjega leta 6 milijonov kron. Največji »trpin« in »jetnik« je baje računal še na večjo svoto. Zato se mora baje zopet kmalu obhajati kak njegov jubilej ter pozvati vernike, naj prirejajo bolj pogosto procesije v Rim, kamor naj prinesó denar, zato pa dobijo odpustke. Škoda, da je Drozd zaprt, ta je bil, kakor znano, ves vnet za enako izkazovanje »verskih« čutov.

* **Trinajstletna soproga.** Krasna trinajstletna Mabel Allen, hčerka mesarja v Middletownu, je provročila splošno senzacijo. Ona namreč ni hotela obisko-vati šole, radi česar so jo hoteli aretirati. Toda šolskim uradnikom je pokazala že-nitno pismo, na kar so jo morali šolski tirani pustiti. Mabel je minuli terek zad-njikrat bila v šoli in se je traktat od svojih tovarišic poslovila. Takoj na to se je sešla s svojim izvoljencem, 23letnim knjigovodjem Wilmont Duryem, s ka-te-rim sta odšla k duhovnu, kateri ju je po-ročil. Ženin je potem obvestil svoje in tudi starše mlade žene, kateri so jima oprostili.

* **Tri korake proč.** Ker se tr-pinčenje vojakov v nemški armadi čim-dalje bolj širi, a to posebno na vezbal-iših, je izdal general Lindequist za svoje garnizije strogo povelje, da morajo podčastniki, ki vezbajo moštvo, vedno stati tri korake od istih. Častniki morajo na vezbališčih posebno na to paziti. Kaj pa se godi po vezbanju, ko v sobah ni več razdalja treh korakov med ubogim rekrutom in jezljivim korporalom, zato se general ne briga. Da se le javno ne godi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 28. novembra. Cesar je toliko okrevljal, da se začetkom prihod-njega tedna iz Schönbruna preseli na Dunaj. Čuje se, da se v četrtek začno zopet avdijence.

Dunaj 28. novembra. Odsek nem-ških poslancev iz Češke, ki ima se-staviti nemške postulate, je svoja po-svetovanja za nekaj časa odložil.

Budimpešta 28. novembra. Po-slanska zbornica je včeraj po ostri razpravi v imunitetni aferi Nessi s 170 proti 65 glasom izrekla, da se poslanska imuniteta ni kršila s tem, da je vojaški častni sod začel postopati proti Nessiju kot rezervnemu čast-niku, ker je Nessi uprizoril demonstra-cijo proti cesarski pesmi. Misli se, da je ta afera s tem pokopana, a danes je oživila. Sprožil jo je danes Nessi sam. Nessi je izjavil, da je ne-sramno lagat tisti, ki je ministru Fe-jervaryju uradno sporočil, da je Nessi v Kološvaru, kjer je bila demonstra-cija proti cesarski pesmi, metal kamne na vojaštvo. Möszery je protestiral proti izjavi domobranskega ministra, v kateri je bilo rečeno, da je mini-ster zgol iz prijaznosti ustavil postopanje častnega sode proti Nessiju, dokler ni govoril parlament. To ni konstitucionalno, nego absolutistično. Minister, ki tako govori, ni minister, nego vojak. Ratkay je dejal, da hoče neodvisna stranka vedeti, ali je Fejer-vary kot minister v zbornici ali kot feldcajgmajster. Fejervary mora zbor-nico prositi odpuščanja, sicer ne do-pusti govornikova stranka nobene raz-prave. Széll je Fejervaryja opravičeval, češ, da se iz jednega nesrečnega stavka ne sme napraviti cela obtožba. Ko je prišel Fejervary v zbornico, je nekaj časa govoril s Széllom in potem odšel. Govori se, da se je odpeljal na Dunaj, naj cesar odloči, kaj je storiti.

Most 28. novembra. Schönerer se nakrat brani, priti kot priča na razpravo Wolf contra Schalk. Zaslišan bi moral biti jutri, danes pa je pisal Schalku, da je bolan, in da ne pride.

Beligrad 28. novembra. Ministr-stvo pripravlja važne personalne pre-membe v vsi upravi. Začelo je s tem, da je poklicalo kot sekcijkega načel-nika v finančno ministrstvo Drag. Veličkovića, katerega je Vučićevo mini-strstvo penzioniralo, ker je iz političnih nagibov preprečil najetje posojila v Parizu.

Berolin 28. novembra. Kruppova vdova je v spomin na svojega moža darovala dva milijona mark za Krup-pove delavce, jeden milion za uradnike in jeden milijon za dobrodelne namene mesta Essen.

Poslano.*)

Prečastitemu gospodu Ivanu Mervecu, župniku v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Pretečeno nedeljo ste javno raz leco pojasnjevali, kdo je kriv, da je neka oseba v bližnjem Prelesju neprevidena umrla in se hudovali nad liberalnim dopisnikom, ki prinaša take in jednake neljube Vam stvari v javnost; opisovali ste po svoje li-beralizem, med drugim, da je isti na Ogr-skem zakrivil, da ne marajo cesarja in se ne sme peti cesarske pesem, na Franco-skem ne dopušča — ali ne bo pustil — duhovnikom nositi duhovske obleke, da tukaj itak ni veliko liberalcev, ker jih ljudstvo ne mara itd., a takoj za tem ste imenovali, da so v Št. Rupertu liberalci le učitelji, dacarji, žandarji, nekateri trgovci in gostilničarji, čeprav ste malo poprej trdili, da Vam ni za osebo, ampak za stvar.

Ker ste s tem posredno in celo v prvi vrsti nas učitelje obdolžili brez-verstva in nepatriotizma, nam izpodkopa-vali ugled in spoštovanje pri ljudstvu in si nismo v svesti nobenega slabega de-janja, Vas s tem v svojem, kakor tudi v imenu tukajšnjega učiteljstva javno poziv-ljam, da naznanite tu nagibe in vzroke, ki so Vas privedli do tega napada na tu-kajšnje učiteljstvo!

Ako tega ne storite, Vas mora jav-nost smatrati obrekovalcem.

V Št. Rupertu, dne 26. nov. 1902.

Aleksander Lunaček,
nadučitelj.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo od-govorno le toliko, kolikor določa zakon.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dne 28. novembra 1902.

Skupni državni dolg v notah	101 20
Skupni državni dolg v srebru	100 90
Avstrijska zlatna renta	120 50
Avstrijska krona renta 4%	100 20
Ogrska zlatna renta 4%	120 20
Ogrska krona renta 4%	97 70
Avstro-ogrski bančni delnice	1550 —
Kreditne delnice	866 —
London vista	239 30
Nemški državni bankovci za 100 mark	117 —
20 mark	23 41
20 frankov	19 07
Italijanski bankovci	95 10
5 kr. cekini	11 32

Žitne cene v Budimpešti

dne 28. novembra 1902.

Termin.				
Pšenica za april	za 50 kg	K	7 72	
Rž	„ april	„ 50	„ 6 70	
Koruza	„ maj	„ 50	„ 5 79	
Oves	„ april	„ 50	„ 6 40	

Efektiv.

5 vinarjev višji.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506,2 m. Srednji tlačni tlak 756,0 mm.

Nov.	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Padevina v 24 urah
27.	9. zvečer	731,9	— 0,5	brezveter.	oblačno	mm.
28.	7. zjutraj	732,5	— 2,3	brezveter.	oblačno	mm.
	2. popol.	731,7	1,6	sl. jzhod	jasno	0,0

Srednja včerašnja temperatura — 0,8°, nor-
male: 1,1°.

Zahvala.

Za povodom smrti našega ljubega
soprogga oziroma očeta, sina, brata in
strica gospoda

Josipa Štrubelj

posestnika in občinskega svetovalca

nam izkazano sočutje kakor tudi za
spremembo dragega ranjcega k večnemu
počitku, izrekamo tem potom vsem
sorodnikom, prijateljem in znanem našo
srčno zahvalo.

Osobito se še posebej zahvaljujemo
gosp. županu in občinskim svetovalcem
iz Rudnika.

V Rudniku, 27. novembra 1902.

(2936) **Žalujoča rodbina.**

Lepo urejena (2926—2)

trgovina in gostilna

v večjem okraju se takoj iz proste roke
proda vse skupaj ali tudi pod ugodnimi
pogoji v najem dá.

Cenjene ponudbe prosim nasloviti:
„Trgovca“ 1000, poste restante Ljubljana.

Staroznana (2916—2)

trgovina „Gregorič“

v Makoljah pri Poljčanah

s hišo in gospodarskimi poslopji ter s 6
orati zemljišča se pod jako ugodnimi po-
goji **proda**. — Vpraša se: Gospa Tere-
zija Gregoritsch v Lankovicah, Štajersko.

Pisarja

veščega nemškega in slovenskega jezika
v govoru in pisavi, izvežbanega v nare-
kovanju v obeh jezikih in v ilustraciji
zemljiške knjige, sprejme takoj (2945—1)

Janko Hudovernik

c. kr. notar v Kranjski gori.

Plača po dogovoru. Samci imajo prednost.
Vsi pogoji se izrečno zahtevajo. Nastop
najpozneje do 10. decembra.

Prsni sirup

lekarja Piccoli-ja „pri angelju“
Ljubljana, Dunajska cesta

se uporablja z naj-
boljšim uspehom pri
hlipavosti in kot
kashlj blazilno
in zaščiteno raz-
tvarjajoče zdra-
vilo. Odrasli vzamejo
po 3—4 žlice na dan,
otroci ravno toliko ka-
vinih žlic. e 1
1 steklenica 70 vin.

Zunanja naročila izvršuje lekar
Piccoli proti poštnemu povzetju zneska.

Gostilna

v „Narodnem domu“ v Celju

odda se od 1. marca 1903 pod
jako ugodnimi pogoji. 2941-1

Ponudbe sprejema do 15. decem-
bra 1902 „Posojilnica v Celju“.

Poskusite

J. Klauer-jev, Triglav

naravni rastlinski liker!

Ogreva in oživlja želodec in teló.
Probujta tek in prebavo.
Daje dobro spanje. (415-237)

Edini založnik in imetnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

Kavarna-restavracija Švicarija.

Jutri v soboto

**jetrne, krvave in
pečene klobase**
domačega izdelka.

V nedeljo, dne 30. novembra

velika

pojedina klobas.

Za mnogobrojni obisk prosim

Fr. Novak

(2917) restavratore v Švicariji.

Posojila

daje samodajalec zanesljivim lju-
dem. **Kleusch, Berlin**, Wil-
helmshavenstr. 33 N. Rückg. (2905)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta.

Očehod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž
Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno
čez Selthal v Ansee, Solnograd, čez Klein-Reifling
v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri
5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selthal
v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. —
Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selthal, Dunaj. — Ob
3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Sel-
thal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost
Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v
Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare, Heb,
Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj
čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Tr-
biž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-
Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda.) — Proga
v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri
17 m zjutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kočevje,
ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m
zvečer v Novomestu, Kočevje. Prihod v Ljubljano juž.
kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni
vlak v Dunaj čez Amstetten, Monakovo, Inomost,
Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Lju-
bno Celovec, Beljak, (Monakovo-Trst direktni vozovi I.
in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni
vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni
vlak v Dunaj čez Amstetten, Lipsko, Prago, Francove
vare, Karlove vare, Heb, Marijine vare, Plzen, Bude-
jovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih,
Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno,
Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m po-
poldne osonni vlak v Dunaj, Ljubno, Selthal, Be-
ljaka, Celovec, Monakovo, Inomost, Franzensfeste,
Pontabel. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak v
Dunaj, Ljubno, Beljaka, Celovec, Pontabel, čez Sel-
thal iz Inomost, Solnograda. — Proga iz Novega
mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m
zjutraj iz Novega mesta in Kočevja, ob 3. uri 32 m
popoldne iz Straže Toplic, Novega mesta, Kočevja in
ob 5. uri 35 m zvečer istotako. — Očehod iz Lju-
bljane drž. kol. v Kamnik. Mesani vlaki: Ob 7. uri
28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri
50 m zvečer in ob 10. uri 25 m, poslednji vlak le
ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. —
Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mesani
vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 8 m
dopoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m
zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in
samo v oktobru. (1)

Kdor noče

damskih paletotov, jopic, ovratnikov, kril, bluz, ko-
stumov, boa, mufov, dalje športnih in zimskih sukenj
za gospode, oblek, havelokov itd. itd. * * *

preplačati

naj se potrudi

v „Angleško skladišče oblek“

Ljubljana, vogal sv. Petra in Resljeve ceste št. 3

— tam kupi gotovo vsak jako dobro in ceno. —

Svoje p. n. odjemalce prosim, da si svoje potrebščine za božič ko-
likor možno že sedaj omislijo, ker bi blizo pred prazniki radi velike gnječe
imeli bržkone premalo časa in prostora za izbero.

Z velespoštovanjem

(2934—1)

F. M. Netschek — Oroslov Bernatović.

Uradnik

išče stanovanje z dobro hrano.

Ponudbe pod: „F“, poste restante,
Ljubljana. (2925—2)

Julija Kmetetz

izprašana babica (2892—3)

priloga se visokočastitim

damam.

Rečne ulice št. 2, I. nadstr., levo.

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo, poštenih
staršev, sprejme v uk **takoj** trgovina

Dragotin Kribar

Selenburgove ulice 3.

Gostilničarji in zasebniki

ki si žele kupiti pristna

istrska vina

naj se obrnejo na **Pavla Sponza**, po-
sestnika v Rovinju. (2880—3)

Teran po 26—32 K za hektl.
Muškatelec, beli 32—40 „ „ „

Pošta in železniška postaja **Rovinj**.

Ekonom

vojaščine prost, ki je dovršil kmetijsko
šolo in obiskoval sirarsko-mlekarski kurz
ter je že služboval čez 1 leto na nekem
veleposestvu ter 1 leto vodil neko dru-
štveno trtnico in drevesnico, zmožen slo-
venskega in hrvatsko-srbskega jezika, z
izvrstnimi spričevali išče primerne službe.
Blagohotne ponudbe pod naslovom:
Ekonom, poste restante, **Gorica**.

!! Redka prilika !!

Čudovito po ceni!

400 komadov za 1 gld. 80 kr.

Mišno pozlačena, 36 ur natanko iduća anker-
ura s sekundnim kazalcem, s 3letno garancijo,
1 eleg. double verižica za gospode, en pristen
srebrni prstan, fino pozlačen s tirkis kamnom za
gospode ali dame; 1 par pristno srebrnih uha-
nov, oba c. kr. puncirana; 1 fr. nastavek za smodke
z jantarem; 1 fr. žepni nožek; 1 prekrasni port-
moné; 1 garnitura manšetnih in srajčnih gumbov
3/4. zlata; 1 prelepno žepno toaletno zrcalce z
etuiem; 1 lepo žepno pisalno orodje; 1 lepo di-
šeče toaletno milo, 1 držalo za pisma, za vsako-
gar primerno; 36 komadov japonsko-kitajskih
čudežnih orakelskih vedeževalcev, ki vzbujajo
veliko veselost in poleg tega še 300 raznih pred-
metov, ki so za hišo potrebni. Vse skup z uro,
ki je sama vredna tega denarja, stane **1 gld.
80 kr.** Odpošilja po poštnem povzetju ali
če se denar prej pošlje. (2943—1)

„Versandhaus“

Ch. Jungwirth

Krakov F/5.

Riziko je izključeno. Za neugajajoče se vrne denar.

Trgovina z železnino „MERKUR“

PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priloga svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite
železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-
skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in
strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna,
vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode
tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter
vsega družega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (storje),
lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko že-
lezne trgovine spadajoče predmete.

— Tomaževa žilindra, najboljše umetno gnojilo. —

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna.

Cene nizke.

V „Narodni tiskarni“

je izšel

* * v proslavo * *

Fr. Prešernove

stoletnice

Prešernov
album.

Cena izvodu K 2,40,
po pošti 12 vin. več.

Naročila sprejema

L. Schwentner

28 knjigotržec

v Ljubljani